

Prima pagină>Drepturile dumneavoastră>Drepturi fundamentale>De unde pot cere ajutor?>Glosar

Glosar

Pentru mai multe detalii despre semnificația unui termen legat de drepturile dumneavoastră fundamentale, puteți consulta glosarul. Aici sunt explicații termenii uzuali.

Domenii ale drepturilor generale

Termen	Descriere
Dreptul de acces la instanțe și la alte organisme pentru a obține reparații, de exemplu prin pronunțarea unei decizii cu caracter obligatoriu sau prin acordarea de compensații financiare	Se aplică în situația în care vă aflați în imposibilitatea de a apela la sistemul judiciar, atunci când audierea este abuzivă sau efectuată în mod eronat în ședință privată, atunci când instanța nu este independentă, durata procedurilor nu este rezonabilă sau în cazul în care nu beneficiați de asistență sau de reprezentare juridică. Se aplică, de asemenea, în cazul în care sunteți tratat ca fiind vinovat înainte ca vinovăția să fi fost stabilită de o instanță, în cazul în care ați fost găsit vinovat de o faptă care nu constituie o faptă penală, în cazul în care sancțiunea este prea severă sau în cazul în care sunteți condamnat de două ori pentru același act.
Drepturile consumatorilor	Se aplică în cazul în care vă confrunțați cu un tratament inechitabil atunci când achiziționați un produs sau un serviciu (inclusiv online) sau în cazul în care produsul sau serviciul achiziționat a fost necorespunzător din punct de vedere calitativ. Se aplică, de asemenea, unor aspecte precum clauzele contractuale abuzive sau în cazul în care ați fost înșelat de publicitate sau operatorul care v-a vândut pachetul de servicii turistice a dat faliment.
Drepturi de mediu	Se aplică atunci când mediul în care locuiți nu este conservat sau protejat în mod corespunzător. Se aplică, de asemenea, în cazul în care suferiți de pe urma poluării, de exemplu din cauza calității inferioare a aerului sau a substanțelor chimice toxice.
Drepturi referitoare la libertatea de gândire, de exprimare și de religie	Se aplică atunci când libertatea dumneavoastră de a avea o opinie și de a primi și transmite informații și idei, inclusiv online, este restrânsă. Se aplică, de asemenea, activităților precum crearea, interpretarea, distribuirea sau expunerea liberă de opere de artă.
Drepturi în materie de azil și imigrație	Se aplică atunci când sunteți în imposibilitatea de a solicita azil sau dacă sunteți strămutat, expulzat sau extrădat către un stat unde există un risc serios să fiți supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse sau tratamente inumane sau degradante.
Drepturi referitoare la libertatea de mișcare în cadrul UE	Se aplică în cazul în care sunteți împiedicat să circulați liber sau să vă stabiliți reședința în Uniunea Europeană, să lucrați, să studiați, să începeți o afacere sau, de exemplu, să însoțiți un membru de familie.
Dreptul la nediscriminare	Se aplică în cazul în care sunteți tratați diferit pe motiv de sex, rasă sau origine etnică, vârstă, handicap, orientare sexuală (în cazul persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale, transsexuale sau intersexuale), religie și convingeri, sau din alte motive, în domenii cum ar fi educația, ocuparea forței de muncă, asigurările sociale, asistența medicală, accesul la bunuri și servicii sau la locuințe. Se aplică, de asemenea, în cazul în care sunteți victima unei infracțiuni motivate de ură - o infracțiune motivată de rasism, xenofobie, intoleranță religioasă sau de un handicap real sau perceput, orientare sexuală sau identitate de gen.
Drepturi referitoare la protecția datelor cu caracter personal	Se aplică în cazul colectării, accesării și utilizării datelor dumneavoastră cu caracter personal (toate datele care vă identifică, cum ar fi numele, numerele de telefon, data nașterii sau fotografiile dumneavoastră) de către alte persoane (alte persoane fizice, întreprinderi, autorități publice, administrații publice, agenții sau orice alte organisme), inclusiv pe internet. Se aplică, de asemenea, în cazul apelurilor sau al mesajelor nedorite de marketing direct.
Drepturi referitoare la protecția integrității fizice și psihice a persoanei	Se aplică în cazul în care sunteți tratați necorespunzător, sunteți deținuți pe nedrept, sunteți torturați sau sunteți victime ale tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante, ale sclaviei sau ale muncii forțate, sau ale traficului de ființe umane. Poate, de asemenea, să se aplice în cazurile în care, de exemplu, un membru al familiei a fost ucis.
Drepturi de participare socială și politică	Se aplică în cazul în care sunteți împiedicat să vă asociați în mod pașnic, să formați un partid politic sau să vă alăturați unor sindicate sau altor asociații. Acest lucru este valabil și în cazul în care dreptul dumneavoastră de vot sau de a candida la alegeri este limitat. Se aplică, de asemenea, în cazul în care protecția diplomatică sau consulară vă este refuzată de către autoritățile naționale din țara dumneavoastră.
Drepturi referitoare la protecția vieții private și de familie	Se aplică în cazul în care viața dumneavoastră privată sau de familie este afectată. Aceasta include identitatea dumneavoastră personală (de exemplu, alegerea numelui, a codului vestimentar, a identității sexuale), tratamentul medical (cu neglijență sau fără consimțământ), urmărirea (inclusiv urmărirea cibernetică), perchezițiile corporale nejustificate sau prelevarea nejustificată de amprente digitale de către poliție, relațiile dintre părinți și copii, relația dintre dumneavoastră și partenerul dumneavoastră (inclusiv în cazul parteneriatelor între persoane de același sex), adopția etc. Se aplică, de asemenea, în situațiile în care sunteți concediat din motive legate de maternitate și de dreptul la concediu plătit de maternitate și parental.
Drepturi de proprietate	Se aplică în cazul în care sunteți împiedicat să beneficiați de bunurile aflate în proprietatea dumneavoastră, inclusiv de terenuri, apartamente, mașini etc. Se aplică și în cazul în care dumneavoastră, în calitate de autor sau inventator, doriți să vă protejați propria creație și să beneficiați de pe urma acesteia. Sub incidența acestor drepturi pot intra lucrările protejate de drepturi de autor, precum și brevetele, mărcile comerciale, metodele comerciale originale și procesele industriale.
Drepturi referitoare la buna administrație publică	Se aplică în cazul în care doriți să abordați o problemă referitoare la cazuri de administrare defectuoasă, de exemplu, în cazul în care problemele dumneavoastră nu sunt tratate într-un mod imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil de un oficiu guvernamental, de o autoritate locală sau de orice altă instituție publică.

Drepturi în materie de securitate și asistență socială, educație, locuință și asistență medicală	Se aplică în cazul în care sunteți împiedicat să beneficiați de prestații de securitate socială și asistență socială, în special pe perioada concediului de maternitate, în caz de boală, accident, pierderea locului de muncă sau din motive legate de vârstă. Include drepturile dumneavoastră de acces la tratament și îngrijiri medicale de bază, precum și la asistență socială și la asistență în ceea ce privește locuința, inclusiv sprijin financiar. Se aplică, de asemenea, în cazul problemelor legate de accesul la învățământul obligatoriu, precum și la învățământul universitar și postuniversitar, inclusiv la formarea universitară și formarea profesională, precum și în cazul nerespectării de către unitățile educaționale a convingerilor religioase, filozofice și pedagogice ale părinților. Se aplică, de asemenea, problemelor în ceea ce privește accesul la serviciile generale precum serviciile poștale, telecomunicațiile sau transporturile.
Drepturile categoriilor vulnerabile specifice: persoane cu handicap, copii și persoane în vârstă	Se aplică în cazul în care vă este împiedicat accesul la prestații sociale (precum pensiile pentru persoane cu handicap) sau în cazul în care participarea dumneavoastră la viața socială, culturală și politică este periclitată deoarece sunteți copil, persoană în vârstă sau nu beneficiați de protecție specifică în calitate de membru a uneia dintre următoarele categorii: copil, persoană în vârstă sau persoană cu handicap.
Drepturile lucrătorilor și drepturi referitoare la desfășurarea unei activități independente, precum și a unor activități comerciale	Se aplică în cazul în care sunteți împiedicat să alegeți în mod liber un loc de muncă, să lucrați sau să înființați o întreprindere și să desfășurați în mod liber o activitate comercială. Include, de asemenea, drepturile dumneavoastră, în calitate de lucrător, la informare și consultare la locul de muncă, dreptul de negociere și de acțiune colectivă, protecția împotriva concedierii nejustificate, precum și condiții de muncă echitabile și corecte. De asemenea, acoperă lipsa de protecție a tinerilor la locul de muncă și munca copiilor.

Drepturi referitoare la protecția integrității fizice și psihice a persoanei

Termen	Descriere
Demnitatea umană	Aveți dreptul de a fi tratat în mod echitabil și cu respect.
Dreptul la viață	Acest drept vă protejează, de exemplu, împotriva utilizării excesive a forței de către poliție și împotriva pedepsei cu moartea.
Dreptul la integritate al persoanei	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva lezării sau exploatării fizice sau mintale. Acest drept acoperă și protecția împotriva intervențiilor chirurgicale fără consimțământ sau vânzarea de organe. De asemenea, este protejată ideea „umanității” într-un mod mai general, prin interzicerea clonării umane sau adoptarea de măsuri legate de reproducere menite să împiedice anumite grupuri etnice sau sociale să aibă copii.
Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva torturii și a tratamentelor care sunt în mod intenționat umilitoare, dureroase sau traumatizante.
Interzicerea sclaviei și/sau a muncii forțate	Aveți dreptul să nu fiți deținut sau controlat de către o altă persoană sau deplasat dintr-un loc în altul pentru a lucra sau pentru a desfășura orice activitate împotriva voinței dumneavoastră.
Dreptul la libertate și la securitate	Aveți dreptul să fiți protejat împotriva detenției fără motive întemeiate. De exemplu, puteți fi încarcerat numai dacă ați comis o infracțiune; puteți fi arestat numai dacă sunteți suspectat că ați comis o infracțiune și nu ar trebui să fiți supus unor percheziții corporale exagerate și brutale nejustificate.

Dreptul la nediscriminare

Termen	Descriere
Respectul pentru diversitatea culturală, religioasă și lingvistică	Acest drept garantează diversitatea culturală, lingvistică și religioasă și vă permite să participați și să contribuiți la această diversitate.
Discriminare/tratament inechitabil în domeniul ocupării forței de muncă	Nu ar trebui să fiți tratat în mod inechitabil sau diferit la locul de muncă pe motiv de rasă, vârstă, orientare sexuală etc.
Discriminare/tratament inechitabil în domeniul educației	Nu ar trebui să fiți tratat în mod inechitabil sau diferit în ceea ce privește educația pe motiv de rasă, vârstă, orientare sexuală etc.
Discriminare/tratament inechitabil în domeniul locuințelor	Nu ar trebui să fiți tratat în mod inechitabil sau diferit pe motiv de rasă, vârstă, orientare sexuală etc., atunci când încercați să găsiți o locuință sau când vă aflați în locuința dumneavoastră.
Discriminare/tratament inechitabil în domeniul protecției sociale	Nu ar trebui să fiți tratat în mod inechitabil sau diferit, pe motiv de rasă, vârstă, orientare sexuală etc., atunci când primiți prestații sociale.
Discriminare/tratament inechitabil în domeniul bunurilor și serviciilor	Nu ar trebui să fiți tratat în mod inechitabil sau diferit atunci când încercați să accesați bunuri și servicii pe motiv de rasă, vârstă, orientare sexuală etc.

Drepturi referitoare la libertatea de gândire, de exprimare și de religie

Termen	Descriere
Libertatea de gândire, de conștiință și de religie	Aveți libertatea de a vă exprima în mod liber ideile (inclusiv ideologia și valorile morale), precum și credințele religioase sau nereligioase.
Libertatea de exprimare și de informare	Aveți libertatea de a vă exprima și de a primi diferite idei și informații. Presa are, de asemenea, libertatea de a publica orice informații care nu sunt false sau defăimătoare.
Libertatea artelor și științelor	Aveți libertatea de a beneficia de lucrările culturale și de studiile științifice, de a învăța din acestea, precum și de a le studia. În cazul în care aceste lucrări sunt de domeniu public sau nu sunt protejate de drepturi de autor, puteți, de asemenea, să le împărtășiți public.

Drepturi de participare socială și politică

Termen	Descriere
Libertatea de întrunire și de asociere	Aveți libertatea de a vă întruni în public sau în privat și de a vă asocia cu alte persoane în orice scop, atât timp cât scopul este legal.
Dreptul de a vota și de a candida la alegeri	Aveți dreptul să participați la orice alegeri la care aveți dreptul de a participa și de a candida.

Dreptul la protecție diplomatică și consulară	Aveți dreptul de a beneficia de protecție din partea ambasadei sau a consulatului dumneavoastră.
---	--

Drepturi referitoare la protecția vieții private și de familie

Termen	Descriere
Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva perturbării ilegale a vieții dumneavoastră personale și de familie, inclusiv la domiciliu și în comunicarea cu alții (inclusiv online).
Dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie	Aveți dreptul de a vă căsători cu partenerul dumneavoastră și de a întemeia o familie.
Dreptul la concilierea vieții de familie cu viața profesională (dreptul de a fi protejat împotriva oricărei concedieri din motive de maternitate și de dreptul la concediu de maternitate și parental, după nașterea sau adopția unui copil)	Aveți dreptul de a atinge un echilibru între viața profesională și cea de familie, inclusiv dreptul de a fi protejat împotriva concedierii nejustificate legate de maternitate. Acest drept include, de asemenea, dreptul la concediu de maternitate și paternitate în urma nașterii sau adopției unui copil.

Drepturile lucrătorilor și drepturi referitoare la desfășurarea unei activități independente, precum și a unor activități comerciale

Termen	Descriere
Libertatea de alegere a ocupației și dreptul la muncă	Aveți libertatea de a decide unde vă dezvoltăți competențele, nevoile și aspirațiile din punct de vedere profesional.
Libertatea de a desfășura o activitate comercială	Aveți dreptul să demarați o afacere fără restricții suplimentare față de practicile standard.
Dreptul lucrătorilor la informare și la consultare în cadrul întreprinderii	Aveți dreptul de a primi informații despre drepturile dumneavoastră la locul de muncă și de a avea un cuvânt de spus atunci când intervin schimbări în condițiile de muncă care vă afectează în mod direct.
Dreptul de negociere și de acțiune colectivă	Aveți dreptul să interacționați în mod colectiv cu alte persoane la locul de muncă cu ocazia negocierii contractelor colective de muncă, a contractelor de muncă și în cadrul altor negocieri care vă afectează situația la locul de muncă. Acest drept vă permite, de asemenea, să demarați acțiuni colective cum ar fi grevele, protestele și alte acțiuni similare.
Dreptul de acces la serviciile de plasament	Aveți dreptul de acces liber la agențiile de ocupare a forței de muncă și alte întreprinderi care v-ar putea ajuta să găsiți un loc de muncă adecvat calificărilor și experienței dumneavoastră.
Protecție în cazul concedierii nejustificate	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva concedierii la locul de muncă care se realizează cu încălcarea normelor aplicabile de dreptul muncii.
Condiții de muncă echitabile și corecte	Aveți dreptul la condiții de muncă care să respecte standardele de echitate și corectitudine.
Interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva angajării înainte de a împlini vârsta minimă legală de muncă. Beneficiați, de asemenea, de protecție în cazul în care lucrați având vârsta legală de muncă.

Drepturi în materie de securitate și asistență socială, educație, locuință și asistență medicală

Termen	Descriere
Dreptul la educație	Aveți dreptul de acces la sistemele de educație.
Securitate socială și asistență socială	Aveți dreptul de acces la sistemele de securitate socială (inclusiv la pensie, la protecție în cazul accidentelor de muncă, precum și la diferite prestații de șomaj), precum și la alte programe de asistență socială.
Asistență medicală	Aveți dreptul de acces la sisteme de sănătate.
Acces la serviciile de interes economic mondial	Aveți dreptul de acces la servicii generale precum energia, transportul sau apa.

Dreptul de acces la instanțe și la alte organisme pentru a obține reparații, de exemplu prin pronunțarea unei decizii cu caracter obligatoriu sau prin acordarea de compensații financiare

Termen	Descriere
Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil	Aveți dreptul de acces la instanțe sau de a utiliza alte modalități pentru a vă susține drepturile. Existența instanțelor nu este suficientă; acestea trebuie să fie utilizate pentru a pronunța decizii care să contribuie la soluționarea situației care face obiectul litigiului. De asemenea, instanțele trebuie să acționeze în mod echitabil — atât dumneavoastră, cât și ceilalți, trebuie să fiți tratați în mod egal, instanțele trebuind să acționeze în conformitate cu normele stabilite.
Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare	Aveți dreptul de a fi considerat nevinovat până în momentul în care vinovăția a fost demonstrată; de asemenea, aveți dreptul la apărare în cazul în care sunteți acuzat de săvârșirea unei infracțiuni.
Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor	Aveți dreptul la protecție împotriva condamnării pentru o infracțiune care nu este prevăzută de lege. Sancțiunile trebuie să fie proporționale cu infracțiunea comisă.
Dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune	Aveți dreptul de a fi protejat împotriva aducerii în fața instanței și condamnării pentru aceeași infracțiune mai mult de o singură dată pentru aceeași infracțiune.

Drepturi în materie de azil și imigrație

Termen	Descriere
Dreptul de azil	Aveți dreptul de a solicita azil într-o altă țară a Uniunii Europene.
	Aveți dreptul la protecție în caz de strămutare, expulzare sau extrădare ilegală din țara în care locuiți.

Protecția în caz de strămutare, expulzare sau extrădare	
---	--

Drepturile categoriilor vulnerabile specifice: persoane cu handicap, copii și persoane în vârstă

Termen	Descriere
Drepturile copiilor	Copiii au dreptul la protecție și la îngrijirile necesare bunăstării acestora. De asemenea, au dreptul de a fi ascultat și ca opiniile lor să fie luate în considerare.
Persoane cu handicap	Aveți dreptul la protecție astfel încât starea dumneavoastră psihică sau fizică să nu afecteze exercitarea pe deplin a celorlalte drepturi de care beneficiați.
Drepturile persoanelor în vârstă	Ca persoană în vârstă, aveți dreptul de a duce o viață demnă și independentă și de a participa la viața socială și culturală.

Motive de discriminare

Termen	Descriere
Gen	Sunteți protejat de tratamente diferite pe motiv de gen, de exemplu dacă nu sunteți promovat sau promovată pentru că sunteți bărbat sau femeie.
Rasa și originea etnică	Sunteți protejat de tratamente diferite pe motiv de origine etnică sau rasială.
Vârsta	Sunteți protejat de tratamente diferite din cauza vârstei dumneavoastră.
Invaliditate	Sunteți protejat de tratamente diferite din cauza oricărui tip de handicap.
Orientare sexuală	Sunteți protejat de tratamente diferite din cauza faptului că, de exemplu, sunteți atrași de o persoană de același sex sau gen sau de persoane de ambele sexe.
Religie și convingeri	Sunteți protejat de tratamente diferite din cauza convingerilor dumneavoastră religioase, ateiste sau agnostice.
Alte motive	Sunteți protejat de tratamente diferite pe baza altor motive decât cele menționate anterior, cum ar fi afilierea politică, aspectul fizic etc.

Domenii de discriminare

Termen	Descriere
Educație	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit atunci când, de exemplu, vă exercitați dreptul de acces la educație.
Ocuparea forței de muncă	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit atunci când, de exemplu, accesați un loc de muncă sau în ceea ce privește condițiile de muncă.
Bunuri și servicii	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit atunci când achiziționați produse sau utilizați diferite servicii.
Locuință	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit atunci când, de exemplu, încercați să închiriați sau să cumpărați o locuință.
Alte domenii	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit în ceea ce privește alte aspecte decât cele menționate anterior, cum ar fi în ceea ce privește asistența medicală, mass-media, sportul, știința, partidele politice, organizațiile societății civile etc.
Protecție socială	Sunteți protejat împotriva unui tratament diferit atunci când, de exemplu, încercați să accesați diferite sisteme de protecție socială în caz de boală, invaliditate, bătrânețe, șomaj etc.

Ultima actualizare: 24/10/2018

Această pagină este administrată de Comisia Europeană. Informațiile de pe această pagină nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Comisiei Europene. Comisia nu își asumă nici o răspundere în legătură cu oricare din informațiile sau datele conținute în prezentul document sau la care acesta face referire. Vă rugăm să consultați avizul juridic în legătură cu normele privind drepturile de autor în cazul paginilor de internet ale Comunității Europene.